

Arengukomisjon

2021/2176(INI)

29.3.2022

ARVAMUS

Esitaja: arengukomisjon

Saaja: rahvusvahelise kaubanduse komisjon

ELi rahvusvahelise investeerimispoliitika tuleviku kohta
(2021/2176(INI))

Arvamuse koostaja: Benoît Biteau

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Arengukomisjon palub vastutaval rahvusvahelise kaubanduse komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. rõhutab, et investeringutel võib ja peaks olema positiivne mõju kestlikule arengule, sealhulgas keskkonnale, inimõigustele, heale valitsemistavale ja tööhõivele arenguriikides; tuletab samuti meelde, et investeringud, eelkõige kaevandustööstuse, metsaraie, turismi ja põllumajandusettevõtete tegevusse võivad avaldada tohutut mõju kohalikele kogukondadele, sealhulgas põlisrahvastele;
2. märgib murega teatavate rahvusvaheliste investeerimislepingute asümmeetriat, mille kohaselt investorid saavad algatada investeerimisvaidlusi riikide vastu, samal ajal kui valitsused, töötajad ja mõjutatud kogukonnad ei saa pöörduda vahekohtusse riikidevaheliste ettevõtete vastu, kes ei järgi inimõigusi, rahvatervist või töö- ja keskkonnaalaseid seadusi; rõhutab, et see tasakaalustamatus võib jätta valitsused ilma õigusest reguleerida ja kaitsta olulisi avalikke huve;
3. rõhutab, et üldsuse muredele reageerimiseks on EL asendanud hiljuti sõlmitud rahvusvahelistes investeerimislepingutes, sealhulgas Kanada, Mehhiko, Singapuri ja Vietnamiga sõlmitud lepingutes, investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismi investeerimiskohtu süsteemidega; märgib, et lepingud sisaldavad ka apellatsioonimehhanismi ja sätteid, mis käsitlevad üleminekut kahepoolset investeerimiskohtu süsteemilt alalisele mitmepoolsele investeerimiskohtule ja apellatsioonimehhanismile; märgib, et mitmepoolne investeerimiskohus ja apellatsioonimehhanism on alaline asutus, kuhu kuuluvad esimese astme ja apellatsioonikohtud ning täiskohaga kohtunikud;
4. rõhutab, et rahvusvahelised investeerimislepingud ja välisinvestorite tegevus peavad olema kooskõlas rahvusvaheliste ja Euroopa standardite ning kohustustega inimõiguste, tööõiguste ja keskkonnaõiguse valdkonnas; märgib, et rahvusvahelised investeerimislepingud ning investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamine ei peaks mitte ainult pakkuma kaitset investoritele, vaid kaitsma võrdselt ka riike ja kodanikke; usub sellega seoses, et vaja on siduvat ja jõustatavat ÜRO lepingut äritegevuse ja inimõiguste kohta; kordab oma varasemat üleskutset komisjonile teha ettepanek anda Euroopa Liidule läbirääkimisvolitused, et konstruktiivselt osaleda valitsustevahelise avatud tööühma, mis käsitleb rahvusvahelisi korporatsioone ja teisi äriettevõtteid seoses inimõigustega, protsessis ning toetada inimõiguste ülimuslikkust kaubandushuvide ees;
5. rõhutab, et ELi kaubandus- ja investeerimispoliitika mõjutab arenguriikide ühiskondi; kutsub komisjoni üles austama poliitikavaldkondade arengusiduse põhimõtet kõigis oma kaubandus- ja investeerimislepingutes ning lisama kõikidesse lepingutesse siduvad ja jõustatavad kaubanduse ja kestliku arengu peatükid, et juurutada inimõigusi, inimväärset tööd, soolist võrdõiguslikkust ja keskkonnasäästlikkust käsitlevaid rahvusvahelisi konventsioone ja lepinguid;
6. mõistab hukka investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise kuritarvitamise, mis annab välisinvestoritele õiguse esitada nõudeid valitsuste vastu, sealhulgas meetmete

kohta, mis on võetud rahvatervise, keskkonna ja avaliku huvi kaitseks, ilma et oleks kohustust kõigepealt läbida riigi õigussüsteem; rõhutab riske, mida kujutavad endast investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise nõuete kõrged kulud arenguriikide rahandusele, mis võib takistada neil vastu võtmast avalikes huvides olevaid õigusakte, kuna vahekohtumenetlus on kulukas ja selle tulemus ei ole prognoositav; rõhutab, et investeerimist käsitlevate kohtuasjade kulud võivad viia enamiku arenguriikide riigieelarve viimase piirini;

7. tuletab meelde, et ELi investeerimispoliitika peaks edendama investeeringuid, mis toetavad kestlikku arengut, hõlmavad hoolsuskohustust ning edendavad keskkonna-, töö- ja inimõigusi käsitlevate sätete kõrgeimaid standardeid, sealhulgas kolmandate riikidega koostööd tehes; nõuab, et EL jätkaks tööd selle nimel, et viia oma investeerimispoliitika kooskõlla ÜRO kestliku arengu eesmärkidega, Euroopa rohelise kokkuleppega ja Euroopa kliimamäärusega, mis on Lissaboni-järgse tegevuskava suurimad probleemid; tuletab meelde suurenevat ülemaailmset investeerimispuudujääki ja et ELi tulevane välisinvesteeringute poliitika peab võtma arvesse COVID-19 pandeemia tagajärgi, rakendades kestliku arengu edendamiseks integreeritud, kvalitatiivset ja sidusat investeerimispoliitikat;
8. märgib, et madala ja keskmise sissetulekuga riigid seisavad silmitsi suurte investeerimisvajadustega oma kestliku arengu strateegiate rahastamiseks; juhib tähelepanu sellele, et erasektori rahavood partnerriikides on otsustava tähtsusega, et ühiselt täita meie ülemaailmset kestliku arengu tegevuskava;
9. kutsub komisjoni üles saavutama rahvusvahelistel foorumitel ulatuslikku konsensust ning toetama madala ja keskmise sissetulekuga riike nende juurdepääsu suurendamisel kestlikule rahastamisele, töötades välja tervikliku strateegia ja edendades kestlikkusele suunatud rahastamisvahendeid; rõhutab, et keskkonda kahjustavasse või inimõigusi rikkuvasse tegevusse ei tohiks investeerida; nõuab tööstussuutlikkuse arendamist rohelise energia tööstuses ja keskkonnasäästliku industrialiseerimise protsessi jaoks vajalike tehnoloogiate jagamist;
10. rõhutab vajadust suurendada meditsiiniseadmete tootmise võimekust arenguriikides ja luua piirkondlikud tarneahelad;
11. rõhutab, et investeeringutel on positiivne mõju majanduskasvule ja töökohtade loomisele mitte ainult ELis, vaid ka arenguriikides, kuid investorid peavad aktiivselt kaasa aitama vastuvõtivate riikide kestliku arengu eesmärkide saavutamisele; julgustab ELi suurendama jõupingutusi oma investeerimislepingute läbivaatamiseks, et tagada õiglane tasakaal investorite õiguste ja kohustuste, sealhulgas siduvate inimõigustealaste kohustuste vahel, austades täielikult töötajate õigusi, ettevõtete sotsiaalset vastutust, keskkonda ja õigusriigi põhimõtet; julgustab ELi ja selle liikmesriike pidama läbirääkimisi sidusate investeerimislepingute üle ja vähendama võimaluse korral erinevusi;
12. rõhutab, et investorid peaksid toetama keskkonnahoidlikke, sootundlikke ja kaasavaid kestlikke investeeringuid vastuvõtvides riikides, nt luues partnerlussuhteid kohalike osalejatega, toetades kohalikku majandust tehnosiirde kaudu, kasutades kohalikku tööjõudu ja tootmist, kohalikke ettevõtteid, VKEsid ja avalikke teenuseid ning

vahetades parimaid tavasid, oskusi ja oskusteavet kooskõlas Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) suunistega hargmaistele ettevõtetele ettevõtja sotsiaalse vastutuse kohta;

13. rõhutab vajadust tagada rahvusvaheliste hoolsuskohustuse põhimõtete ja ettevõtete hoolsuskohustust käsitlevate tulevaste Euroopa õigusaktide raames strateegia, mille kaudu saab investoreid ja äriühinguid võtta vastutusele inimõiguste, tööõiguste ja keskkonnaalaste õigusaktide tõsiste rikkumiste eest; rõhutab eelkõige vajadust rakendada sootundlikku inimõigustealast hoolsuskohustust, konsulteerides kõigi asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide, naisorganisatsioonide, ametiühingute ning vähemuste, kohalike kogukondade ja põlisrahvaste esindajatega;
14. nõuab lisaks, et ELi kaubandus- ja investeerimispoliitikas järgitakse muu hulgas ELi kohustust rakendada arengupoliitika sidususe põhimõtet, ÜRO 2018. aasta deklaratsiooni talunike ja teiste maapiirkondades töötavate inimeste õiguste kohta, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) vabatahtlikke suunised omandi, maa ja metsade vastutustundliku majandamise ning kestliku väikesemahulise kalapüügi tagamise kohta, põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni ning ILO konventsioonis nr 169 sätestatud vaba ja teadliku nõusoleku põhimõtet;
15. tuletab meelde oma seisukohta, et EL ja selle liikmesriigid ei tohiks allkirjastada uusi investeeringute kaitse lepinguid, mis sisaldavad investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise mehhanismi (ISDS); on seisukohal, et investorite ja riikide vahelised vaidlused peaksid alluma demokraatlikele ja õigusriigi põhimõtetele; on eelkõige veendunud, et investeeringutega seotud kaubanduslepingutes tuleks nõuda, et enne kui välisinvestorid saavad pöörduda vahekohtusse, tuleb kasutada ära siseriiklikud õigussüsteemid, nagu seda tehakse inimõiguste puhul; nõuab ELi toetust siseriiklike õigussüsteemide ja õigusriigi tugevdamiseks ELi tasandi mehhanismide ja tehnilise abi kaudu, mis tagaks välisinvesteeringutele soodsa keskkonna, tegeledes samal ajal süsteemsete puudustega, millel on kahjulik mõju partnerriikide kestlikule arengule;
16. väljendab heameelt investeerimiskohtu süsteemi mõningate menetluslike täiustuste üle, näiteks vahekohtunike ametisse nimetamise või apellatsioonikogu loomise üle; märgib, et ELis tegutsevad välisinvestorid ja väljaspool ELi tegutsevad, kuid ELis asuvad, investorid võivad siiski hoida kõrvale riiklikest õigussüsteemidest ja esitada hagnosisid rahvusvahelistes kohtutes, mis võivad kahjustada avaliku huvi meetmeid; rõhutab, et välisinvesteeringud peaksid kaasa aitama majandusliku ebavõrdsuse vähendamisele, mitte süvendama seda veelgi;
17. tunnistab, et investorite kaitse on jätkuvalt oluline ELi investeerimislepingutes arenguriikide ja vähim arenenud riikidega, kus investorite jaoks on suurem risk, mis nõuab seetõttu asjakohaseid ja õiglaseid kaitsemehhanisme; tunnistab, et investeerimiskohtu süsteem on parem alternatiiv investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamisele; märgib murega, et aastatel 2013–2018 esitati Aafrika riikide vastu palju nõudeid; märgib, et kuigi Euroopa investorid algatasid kõige rohkem kohtuasju Aafrika riikide vastu, on Aafrika riigid investeeringute vahekohtumenetlustes enamasti

kaotanud¹;

18. tuletab meelde, et arenguriigid peavad säilitama ja laiendama oma poliitilist tegutsemisruumi, et viia ellu digitaalne industrialiseerimine;
19. juhib tähelepanu sellele, et arenguriigid alustavad digitaalset industrialiseerimist, mille eesmärk on luua kohalik majandustegevus; märgib, et paljudes arenguriikides on isikuandmete kaitse õigusraamistiku loomine ja selle tagamine, et digitaalne innovatsioon tooks kasu töötavatele inimestele, alles algsjärgus;
20. nõuab tungivalt, et komisjon hindaks konkreetset kaubandus- ja investeerimislepingute digisätete mõju arenguriikidele, näiteks piiriülene andmeedastus, andmete töötlemise keeld kohalikul tasandil, digitaalsete toodete tollimaksude kaotamine, tarkvara lähtekoodi avalikustamata jätmise jne, et vältida nende digitaalse industrialiseerimise strateegia või kasumi jaotamise ja avalike teenuste parandamise võimaluste piiramist;
21. nõuab tungivalt, et EL teeks arenguriikidega tihedat koostööd tagamaks, et investeerimis- ja kaubanduslepingud toetaksid nii ELi kui ka arenguriikide digitaalse industrialiseerimise strateegiaid, edendades tehnosiirde kaudu tööhõivet ja kohalikku majandust; toetab ELi säästva ja keskkonnahoidliku tehnoloogia jagamist arenguriikidele, et edendada kestlikku majanduskasvu ja aidata ületada digilõhet;
22. tuletab meelde, et valitsustel on õigus reguleerida ennetavalt rahvatervist, töötajate õigusi ja keskkonda, eelkõige kohalike kogukondade õigust puhtale veele ja kanalisatsioonile;
23. rõhutab, et ELi investeerimispoliitika arenguriikide suhtes peab keskenduma töökohti loovate ja vaesuse vähendamise seotud investeerimisvoogude stimuleerimisele ja toetamisele;
24. kordab oma muret kahjulike investeerimisstrateegiate ning ELi ja arenguriikide kolmandate osapoolte praktika pärast, mille kohaselt arenguriikidega sõlmitavate investeerimislepingute koostamisel eiratakse inimõigusi ning keskkonna-, kestlikkuse ja tööõiguse standardeid ülemaailmsetes investeerimisstrateegiates;
25. kiidab heaks komisjoni ettepaneku Global Gateway kohta; rõhutab, et nii liikmesriikide kui ka erasektori investeerimisstrateegiad peavad lähtuma väärtustest, järgima kõrgeid inimõiguste ja töötajate õiguste standardeid ning olema täielikult kooskõlas ÜRO kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030 „Muudame oma maailma“ ja selle kestliku arengu eesmärkidega ning samuti Pariisi kokkuleppega.

¹ Riikidevaheline instituut, „ISDS in numbers – Impacts of Investment Arbitration against African States“ (Investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamine numbrites – Aafrika riikide vastu suunatud investeerimisarbitraaži mõjud), Amsterdam, oktoober 2019.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	22.3.2022
Lõpphääletuse tulemus	+: 15 -: 11 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Barry Andrews, Eric Andrieu, Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, Dominique Bilde, Udo Bullmann, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Ryszard Czarnecki, Gianna Gancia, Charles Goerens, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Karsten Lucke, Pierfrancesco Majorino, Erik Marquardt, Christian Sagartz, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo, Chrysoula Zacharopoulou, Bernhard Zimniok
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Benoît Biteau, Marlene Mortler

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

15	+
ID	Dominique Bilde
NI	Antoni Comín i Oliveres
Renew	Barry Andrews, Catherine Chabaud, Charles Goerens, Chrysoula Zacharopoulou
S&D	Eric Andrieu, Udo Bullmann, Mónica Silvana González, Karsten Lucke, Pierfrancesco Majorino
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Benoît Biteau, Pierrette Herzberger-Fofana, Erik Marquardt

11	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Beata Kempa
ID	Gianna Gancia, Bernhard Zimniok
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Marlene Mortler, Christian Sagartz, Tomas Tobé

0	0

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu